

at give Ministeren Bejlighed til at forvalte ud over det, som han i dette Øjeblik forvalter. Nu hører jeg vel, at den ærede Rigsdagsmand virkelig har haft til Hensigt at søge dette Forslag gennemført. Hvorledes han vil forlige dette Standpunkt med sit tidligere, er det jo ikke min Sag at udræde, det vil jeg overlade til det ærede Medlem selv. Det ærede Medlem gav jo som Grund, at han vilde yde sit Bidrag til at tilvejebringe Lighed i Besætningen paa Hartkornet. Om det nu vil lykkes det ærede Medlem, tvivler jeg jo noget om; efter de Udtalelser, der ere saaldne fra Ministerbordet, er der jo ingen Udsigt til, at dette Lovforslag kan gennemføres under de nuværende Forhold. Men jeg vil sige, at jeg for mit Bedkommende ogsaa har nogen Betænkelse ved at følge den ærede Forslagsstiller. Jeg indrømmer vel, at Forslaget her for en Del er i Overensstemmelse med de Principper, som dette Ting tidligere har vedkendt sig. Dette Forslag ligner de tidligere Forslag, der ere fremkomne her i Tinget, deri, at man her som før søger at tilvejebringe en Ordning af denne Sag ved en Tvangsforanstaltning. Men der er jo Forskel paa Tidene. Det er vel over 10 Aar siden, vi sidst behandlede et Forslag af lignende Art; og da vare Konjunkturerne for Landbruget ikke saaledes, som de ere nu. Under opadgaaende Konjunkturer, under gode Tider kan det maaske ikke være saa stor Betænkelse ved at gaa til en Tvangsafløsning af Tienden, som der efter min Formening vil være i dette Øjeblik. Det er jo en almindelig Klage, at Landbruget er trykket af alt for store Prioriteter, og dette, at ville tvinge alle Tiendehyere til, enten de ville eller ej, nu at paatage sig den Forpligtelse at afløse Tienden i Løbet af 25 Aar, vilde jo være at lægge et Tryk paa den Slægt, der lever nu, der kunde have betænkkelige Følger. For det kan jo ikke nægtes, at som Kapitelstaksten er i dette Øjeblik, vil den Afløsning, der vil fremkomme efter det foreliggende Lovforslag, blive noget dyrere; end Kapitelstaksten er i dette Øjeblik. Det ærede Medlem regnede ud, at for Bygs Bedkommende vilde det blive henad 11 Kr. for en Tønde Byg, medens den saa vidt mig bekendt i Øjeblikket kun koster ca. 9½ Krone. Det ærede Medlem vil altsaa se, at det vil blive en ikke lille forøget aarlig Udgift, under Forudsætning af, at Kapitelstaksten i Fremtiden bliver den samme som nu, og der er vel endogsaa Udsigt til, at den bliver en hel Del lavere. Min Hovedindvending mod dette Lovforslag er altsaa, at jeg tror ikke, det er heldigt under de nuværende Forhold

at ville paalægge Tiendehyerne den Forpligtelse, at de skulle finde sig i en tvungen Afløsning selv om Lovgivningsfaktorerne kunde blive enige derom, hvad jeg nu for øvrigt ikke tror. Jeg tror, man kan forhandle Spørgsmaalet om, hvad Tienden er værd, til evig Tid uden nogen Sinde at komme til en Forstaaelse. Jeg mener derfor, at lige saa haabløst og frugtesløst, det har været at forhandle dette Spørgsmaal om tvungen Afløsning i Fortiden, lige saa frugtesløst vil det være at forhandle derom i Fremtiden. Jeg anser det derfor for naturligere, at man gaar over til en frivillig Afløsning. Det ærede Medlem ytrede i sit Foredrag, at han ikke havde nogen Tillid til frivillig Overenskomst. Jeg vil dog henvise det ærede Medlem til, hvorledes man ad Frivillighedens Vej i meget stor Udstrækning har ordnet Fæstespørgsmaalet. Fæstes Overgang til Selvejendom er jo fremskrevet her i Landet, ikke ved en Tvangsforanstaltning, men ved frivillig Overenskomst mellem Gjer og Fæster, og den eneste fremkommelige Vej, jeg i dette Øjeblik ønsker til at afløse Tienden paa, er sikkert den, der nu ogsaa her er bragt i Forslag af det ærede Medlem for Præsts Amts 6te Valgkreds (Bojsen) i Forening med flere andre Medlemmer, nemlig at gøre Tiendens Afløsning til Genstand for en frivillig Overenskomst mellem Tiendejer og Tiendehyere. Det ærede Medlem beklagede sig over, at det ærede Medlem for Præsts Amts 6te Valgkreds, da han i Dag indbragte et Forslag til en frivillig Tiendeafløsning, angreb det Forslag, der her ligger til Behandling, inden det blev sat under Forhandling. Det er ikke rigtigt; jeg hørte meget nøje efter, hvad det ærede Medlem udtalte, men jeg hørte ikke et eneste Angreb paa det foreliggende Forslag, saa deri gør den ærede Rigsdagsmand sin Kollega for Præsts Amts 6te Valgkreds Uret. Jeg har imidlertid ikke noget imod, at dette Forslag gaar videre og bliver prøvet i et Udvalg, men jeg har den Opfattelse, at Tingets videre Overvejelse i denne Sag sikkert ville føre til det Resultat, at man ikke fremmer det Lovforslag, den ærede Rigsdagsmand har indbragt, men at man snarere vil kunne samles om det Forslag, der er indbragt her i Dag og senere vil komme til Forhandling, og som jeg derfor ikke skal opholde mig nærmere ved her.

Lüttichan: Jeg kan ligesom den ærede foregaaende Taler godt indskrænke mig til nogle faa Bemærkninger, og de ere nærmest fremkaldte ved den Dring — som jeg kan slutte mig til — af den ærede Forslags-